

Primària

Valors Socials i Cívics 3

Programació didàctica

Índex

1. Objectius generals d'Educació Primària.
2. Objectius de l'àrea de Valors Socials i Cívics 3r EP.
3. Descriptors.
4. Contribució de l'àrea al desenvolupament de les competències bàsiques.
5. Organització i seqüenciació de continguts.
6. Criteris metodològics i estratègies didàctiques generals a utilitzar en l'àrea.
7. Activitats complementàries.
8. Criteris d'avaluació.
9. Estàndards d'aprenentatge.
10. Evidències per al dossier (*portfolio*).
11. Criteris de qualificació i promoció.
12. Recursos didàctics.
13. Mesures d'atenció de la diversitat i d'inclusió.
14. Avaluació de la programació didàctica.

OBJECTIUS GENERALS D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

L'Educació Primària contribuirà a desenvolupar en els xiquets i les xiquetes les capacitats que els permeten:

- a) Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb aquests, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania i respectar els drets humans, a més del pluralisme propi d'una societat democràtica.
- b) Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, i també actituds de confiança en un mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, i esperit emprenedor.
- c) Adquirir habilitats per a la prevenció i per a la resolució pacífica de conflictes, que els permeten moure's amb autonomia en l'àmbit familiar i domèstic, i en els grups socials amb què es relacionen.
- d) Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones, i la no-discriminació de persones amb discapacitat.
- e) Conèixer i utilitzar de manera apropiada la llengua castellana i, si n'hi haguera, la llengua cooficial de la comunitat autònoma, i desenvolupar hàbits de lectura.
- f) Adquirir en almenys una llengua estrangera la competència comunicativa bàsica que els permeta expressar i comprendre missatges senzills i moure's en situacions quotidianes.
- g) Desenvolupar les competències matemàtiques bàsiques i iniciar-se en la resolució de problemes que requerisquen la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, a més de ser capaços d'aplicar-los a les situacions de la vida quotidiana.
- h) Conèixer els aspectes fonamentals de les ciències de la naturalesa, les ciències socials, la geografia, la història i la cultura.
- i) Iniciar-se en la utilització, per a l'aprenentatge, de les tecnologies de la informació i la comunicació, desenvolupant un esperit crític davant dels missatges que reben i elaboren.
- j) Usar diferents representacions i expressions artístiques, i iniciar-se en la construcció de propostes visuals i audiovisuals.
- k) Valorar la higiene i la salut, acceptar el propi cos i el dels altres, respectar les diferències i utilitzar l'educació física i l'esport com a mitjans per a afavorir el desenvolupament personal i social.
- l) Conèixer i valorar els animals més pròxims a l'ésser humà i adoptar maneres de comportament que afavorisquen tindre'n cura.
- m) Desenvolupar les seues capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seues relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.
- n) Fomentar l'educació viària i actituds de respecte que incidisquen en la prevenció dels accidents de trànsit.

OBJECTIUS DE L'ÀREA DE VALORS SOCIALS I CÍVICS 3r EP

1. Elaborar una imatge realista d'un mateix d'acord amb les característiques físiques i la personalitat
2. Realitzar tasques que permeten l'autoconsciència emocional, l'expressió de les emocions i el respecte per les motivacions i els interessos personals.
3. Prendre consciència dels propis sentiments negatius per a canalitzar les emocions, superar els problemes i desenvolupar un autocontrol més gran.

4. Procedir de forma reflexiva abans d'actuar sospesant els pros i els contres de les accions i assumint-ne les conseqüències.
5. Generar situacions que promoguen la responsabilitat, la iniciativa personal i accions creatives que possibiliten l'assoliment dels objectius proposats.
6. Valorar els drets dels xiquets referits a l'ajuda i a la protecció, explicar conductes que assegurin el compliment d'aquests drets i fer ressaltar la igualtat de drets de xiquets i xiquetes en situacions reals del context social.
7. Participar en diferents actes comunicatius que permeten expressar obertament idees, sentiments, interessos i/o necessitats tenint en compte les persones que l'envolten sense renunciar als seus propis drets.
8. Conèixer elements del paralenguatge, com la dicció, el to i l'actitud corporal, la funció que tenen dins de la comunicació i apreciar la relació que hi ha entre la comunicació verbal i la no verbal en qualsevol acte de comunicació.
9. Participar en discussions que permeten explicar i entendre idees i opinions personals, escoltant de forma activa abans de respondre els altres.
10. Realitzar dinàmiques de rol en les quals s'oferisca l'oportunitat d'empatitzar amb les actituds, els sentiments i les reaccions dels altres, afrontant diverses respostes emocionals.
11. Valorar i respectar les diferències individuals intentant comprendre i tolerar diverses maneres d'actuar davant de la mateixa situació.
12. Prendre consciència de la importància de les relacions entre els companys, els aprenentatges que generen i els vincles d'afecte que s'hi estableixen.
13. Participar en activitats en les quals es mostre sensibilitat cap als estats d'ànim i els interessos dels altres.
14. Treballar en equip utilitzant el diàleg i estratègies de mediació per a resoldre conflictes, conèixer les persones i afavorir la interdependència positiva del grup.
15. Resoldre conflictes que es donen en la vida quotidiana, expressant les nostres demandes de forma pacífica i assertiva.
16. Identificar i respectar les normes que regixen la convivència en el context escolar i local.
17. Entendre i apreciar la solidaritat social com a mitjà d'ajuda i millora del benestar familiar i escolar.
18. Planificar activitats que promoguen l'ús adequat de béns naturals i la conservació del medi ambient.
19. Analitzar situacions i normes bàsiques de mobilitat viària per a evidenciar les causes i les conseqüències dels accidents de trànsit.

DESCRIPTORS

COMPETÈNCIA	INDICADORS	DESCRIPTORS
<i>Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia</i>	Respecte de l'entorn mediambiental i dels éssers vius	<ul style="list-style-type: none"> • Interactuar amb l'entorn natural de manera respectuosa. • Comprometre's amb l'ús responsable dels recursos naturals per a promoure un desenvolupament sostenible. • Respectar i preservar la vida dels éssers vius de l'entorn. • Prendre consciència dels canvis produïts per l'home en l'entorn natural i les repercussions per a la vida futura.
	Vida saludable	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupar i promoure hàbits de vida saludable en l'alimentació i l'exercici físic. • Generar criteris personals sobre la visió social de l'estètica del cos humà enfront del manteniment saludable.
	La ciència en el dia a dia	<ul style="list-style-type: none"> • Reconèixer la importància de la ciència en la nostra vida quotidiana. • Aplicar mètodes científics rigorosos per a millorar la comprensió de la realitat que ens envolta. • Usar els coneixements sobre <i>ciència i tecnologia</i> per a solucionar problemes i comprendre el que passa al nostre voltant.
	Ús d'elements matemàtics	<ul style="list-style-type: none"> • Fer servir el llenguatge matemàtic amb precisió en qualsevol context. • Identificar i manipular amb precisió elements matemàtics (nombres, dades, elements geomètrics...) en situacions quotidianes.
	Raonament lògic i resolució de problemes	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar els coneixements matemàtics per a la resolució de situacions problemàtiques en contextos reals i en qualsevol assignatura. • Realitzar argumentacions en qualsevol context amb esquemes logicomatemàtics.

		<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar les estratègies de resolució de problemes a qualsevol situació problemàtica.
<i>Comunicació lingüística</i>	Comprensió: oral i escrita	<ul style="list-style-type: none"> • Comprendre el sentit dels textos escrits. • Captar el sentit de les expressions orals: ordres, explicacions, indicacions, relats... • Divertir-se amb la lectura.
	Expressió: oral i escrita	<ul style="list-style-type: none"> • Expressar oralment, de manera ordenada i clara, qualsevol tipus d'informació. • Fer servir el coneixement de les estructures lingüístiques, normes ortogràfiques i gramaticals per a elaborar textos escrits. • Compondre diferents tipus de textos creativament amb sentit literari.
	Normes de comunicació	<ul style="list-style-type: none"> • Respectar les normes de comunicació en qualsevol context: torn de paraula, escolta atenta a l'interlocutor... • Emprar elements de comunicació no verbal, o en diferents registres en les diverses situacions comunicatives.
	Comunicació a altres llengües	<ul style="list-style-type: none"> • Entendre el context sociocultural de la llengua i la seua història per a fer-ne un millor ús. • Mantindre converses en altres llengües sobre temes quotidians en contextos diferents. • Fer servir els coneixements sobre la llengua per a buscar informació i llegir textos en qualsevol situació. • Produir textos escrits de diversa complexitat per a usar-los en situacions quotidianes o d'assignatures diverses.
<i>Competència digital</i>	Tecnologies de la informació	<ul style="list-style-type: none"> • Fer servir diferents fonts per a la recerca d'informació. • Seleccionar l'ús de les diferents fonts segons la fiabilitat. • Elaborar i publicitar informació pròpia derivada d'informació obtinguda a través de mitjans tecnològics.

	Comunicació audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> • Fer servir els diferents canals de comunicació audiovisual per a transmetre informacions diverses. • Comprendre els missatges que vénen dels mitjans de comunicació.
	Ús d'eines digitals	<ul style="list-style-type: none"> • Emprar eines digitals per a la construcció de coneixement. • Actualitzar l'ús de les noves tecnologies per a millorar la faena i facilitar la vida diària. • Aplicar criteris ètics en l'ús de les tecnologies.
<i>Consciència i expressions culturals</i>	Respecte per les manifestacions culturals pròpies i alienes	<ul style="list-style-type: none"> • Mostrar respecte envers les obres més importants del patrimoni cultural arreu del món. • Valorar la interculturalitat com una font de riquesa personal i cultural. • Apreciar els valors culturals del patrimoni natural i de l'evolució del pensament científic.
	Expressió cultural i artística	<ul style="list-style-type: none"> • Expressar sentiments i emocions des de codis artístics. • Apreciar la bellesa de les expressions artístiques i en el quotidià. • Elaborar treballs i presentacions amb sentit estètic.
<i>Competències socials i cíviques</i>	Educació cívica i constitucional	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer i aplicar drets i deures de la convivència ciutadana en el context de l'escola. • Identificar les implicacions que té viure en un Estat social i democràtic de dret ratificat per una norma suprema anomenada Constitució espanyola.
	Relació amb els altres	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolupar capacitat de diàleg amb els altres en situacions de convivència i treball i per a la resolució de conflictes. • Mostrar disponibilitat per a la participació activa en àmbits de participació establits. • Reconèixer riquesa en la diversitat d'opinions i idees.

	Compromís social	<ul style="list-style-type: none"> • Aprendre a comportar-se des del coneixement dels diferents valors. • Concebre una escala de valors pròpia i actuar conforme a aquesta. • Evidenciar preocupació pels més desfavorits i respecte als diferents ritmes i potencialitats. • Interessar-se o promoure accions amb una finalitat social.
<i>Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor</i>	Autonomia personal	<ul style="list-style-type: none"> • Optimitzar recursos personals basant-se en les fortaleces pròpies. • Assumir les responsabilitats encomanades i retre'n compte. • Ser constant en la faena superant les dificultats. • Dirimir la necessitat d'ajuda d'acord amb la dificultat de la tasca.
	Lideratge	<ul style="list-style-type: none"> • Gestionar el treball del grup coordinant tasques i temps. • Transmetre entusiasme per la tasca i confiança en les possibilitats d'assolir objectius. • Prioritzar l'assoliment d'objectius de grup a interessos personals.
	Creativitat	<ul style="list-style-type: none"> • Generar noves i divergents possibilitats des de coneixements previs del tema. • Configurar una visió de futur realista i ambiciosa. • Trobar possibilitats en l'entorn que uns altres no aprecien.
	Emprenedoria	<ul style="list-style-type: none"> • Optimitzar l'ús de recursos materials i personals per a l'assoliment d'objectius. • Mostrar iniciativa personal per a iniciar o promoure accions noves. • Assumir riscos en el desenvolupament de les tasques o els projectes. • Actuar amb responsabilitat social i sentit ètic en la faena.
<i>Aprendre a aprendre</i>	Perfil d'aprenent	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar potencialitats personals com a aprenent: estils d'aprenentatge, intel·ligències múltiples, funcions executives... • Desenvolupar les diferents intel·ligències múltiples.

		<ul style="list-style-type: none"> • Gestionar els recursos i les motivacions personals en favor de l'aprenentatge. • Generar estratègies per a aprendre en diferents contextos d'aprenentatge.
	Eines per a estimular el pensament	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicar estratègies per a la millora del pensament creatiu, crític, emocional, interdependent... • Desenvolupar estratègies que afavorisquen la comprensió rigorosa dels continguts
	Planificació i avaluació de l'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> • Planificar els recursos necessaris i els passos que cal realitzar en el procés d'aprenentatge. • Seguir els passos establits i prendre decisions sobre els passos següents segons els resultats intermedis. • Avaluar l'assoliment d'objectius d'aprenentatge. • Prendre consciència dels processos d'aprenentatge.

CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES

Descripció del model competencial.

Treballar per competències a l'aula suposa una reflexió i una reconfiguració dels continguts des d'un enfocament d'aplicació que en permeta l'entrenament. Les competències no s'estudien, ni s'ensenyen, s'entrenen. Per a aconseguir-ho, generarem tasques d'aprenentatge en què afavorim en els alumnes l'aplicació del coneixement mitjançant metodologies d'aula actives.

Afrontar cada competència de manera global en cada unitat didàctica és inabastable. Per això cada una s'estructura en indicadors, grans pilars que permeten descriure-la d'una manera més precisa. En podem trobar entre tres i sis per competència.

L'indicador continua sent encara massa general. El descomponem, doncs, en allò que hem anomenat descriptors de la competència, que "descriuen" l'alumne competent en aquest àmbit. Per cada indicador, trobarem entre tres i sis descriptors redactats en infinitiu.

En cada unitat didàctica concretarem el descriptor en acompliments competencials redactats en tercera persona de present indicatiu. L'acompliment serà l'aspecte concret de la competència que podrem entrenar i avaluar de manera explícita en la unitat. Serà concret i objectivable i ens indica què hem d'entrenar i observar en les activitats dissenyades.

Per a desenvolupar-lo, partim d'un marc de descriptors competencials definit per al projecte aplicable a qualsevol assignatura i curs.

Respectant el tractament específic en algunes àrees, els **elements transversals**, com ara la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, les tecnologies de la informació i la comunicació, l'emprenedoria i l'educació cívica i constitucional, es treballaran des de totes les àrees, cosa que possibilitarà i fomentarà que el procés d'ensenyament-aprenentatge dels alumnes resulte tan complet com siga possible.

D'altra banda, el desenvolupament de **valors** presents també en totes les àrees ajudarà que els nostres alumnes aprenguen a actuar des d'uns determinats valors que construïsquen una societat ben consolidada en la qual tots puguem viure.

La diversitat d'alumnes, amb estils d'aprenentatge diferents, ens portarà a treballar des de les **diferents potencialitats** de les quals disposem, basant-nos sempre en les seues forteses per a poder donar resposta a les seues necessitats.

En l'àrea de Valors Socials i Cívics.

En l'àrea de Valors Socials i Cívics incidirem en l'entrenament de totes les competències de manera sistemàtica posant èmfasi en els descriptors més afins a l'àrea.

Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia

El desenvolupament d'aquesta competència en aquesta àrea curricular ens permet usar, interpretar i expressar amb claredat elements i raonaments matemàtics per a enfrontar-se a les situacions quotidianes que en necessiten. Així mateix, aquesta competència ofereix la possibilitat de fer servir el raonament lògic, analitzar i jutjar a partir de conflictes, resolució de problemes i judicis morals, els problemes socials i històrics.

Els descriptors que hi podem treballar seran:

- Comprometre's amb l'ús responsable dels recursos naturals per a promoure un desenvolupament sostenible.
- Prendre consciència dels canvis produïts per l'home en l'entorn natural i les repercussions per a la vida futura.
- Generar criteris personals sobre la visió social de l'estètica del cos humà enfront del manteniment saludable.
- Reconèixer la importància de la ciència en la vida quotidiana.
- Fer servir el llenguatge matemàtic amb precisió en qualsevol context.
- Identificar i manipular amb precisió elements matemàtics (nombres, dades, elements geomètrics...) en situacions quotidianes.
- Realitzar argumentacions en qualsevol context amb esquemes logicomatemàtics.
- Aplicar les estratègies de resolució de problemes a qualsevol situació problemàtica.

Comunicació lingüística

Per al bon desenvolupament d'aquesta competència en aquesta àrea, serà decisiu el foment de la lectura a través de llibres i de fragments escollits per a comentar a l'aula amb dues finalitats: millorar la comprensió lectora i l'adquisició de destreses per a l'expressió escrita i adquirir identitat sobre el que significa una societat cívica per a afavorir el coneixement dels valors, els drets i els deures destacats en els drets humans... Tractarem des d'aquesta àrea que adquirisquen les destreses comunicatives tant orals com escrites; per això procurarem entrenar almenys un descriptor en cada una de les unitats didàctiques.

Els descriptors que hi podem utilitzar seran:

- Captar el sentit de les expressions orals: ordres, explicacions, indicacions, relats...
- Comprendre el sentit dels textos escrits.
- Divertir-se amb la lectura.
- Expressar oralment de manera ordenada i clara qualsevol tipus d'informació.
- Fer servir el coneixement de les estructures lingüístiques, normes ortogràfiques i gramaticals per a elaborar textos escrits.
- Compondre diferents tipus de textos creativament amb sentit literari.
- Respectar les normes de comunicació en qualsevol context: torn de paraula, escolta atenta a l'interlocutor...
- Manejar elements de comunicació no verbal, o en diferents registres en diverses situacions comunicatives.

Competència digital

Desenvolupar la competència digital des d'aquesta àrea ens ajudarà a usar eines que possibiliten l'accés al coneixement i alhora ens ensenye el seu ús responsable; aquesta competència afavorirà dos tipus de treball: autònom i participatiu, en els quals es fomentarà la identitat personal i la relació interpersonal respectivament des d'unes bases sòlides en les quals puguen començar a generar els seus propis criteris sobre situacions reals de la societat en què viuen.

En l'àrea de Valors Socials i Cívics podem entrenar els descriptors següents:

- Fer servir diferents fonts per a la recerca d'informació.
- Seleccionar l'ús de les diferents fonts segons la fiabilitat.
- Elaborar informació pròpia derivada d'informació obtinguda a través de mitjans tecnològics.
- Emprar eines digitals per a la construcció de coneixement.
- Comprendre els missatges elaborats en codis diversos.
- Actualitzar l'ús de les noves tecnologies per a millorar la faena i facilitar la vida diària.
- Aplicar criteris ètics en l'ús de les tecnologies.

Consciència i expressions culturals

A través d'aquesta competència i des d'aquesta àrea, es possibilita l'adquisició de pautes socials i cíviques personals, interpersonals i interculturals per a participar d'una forma eficaç i constructiva en societats cada vegada més diversificades.

Els descriptors que podem entrenar en aquesta competència són:

- Mostrar respecte cap a les obres més importants del patrimoni cultural arreu del món.
- Valorar la interculturalitat com una font de riquesa personal i cultural.
- Expressar sentiments i emocions des de codis artístics.
- Apreciar la bellesa de les expressions artístiques i de la vida quotidiana.
- Elaborar treballs i presentacions amb sentit estètic.

Competències socials i cíviques

L'àrea de Valors Socials i Cívics ens demana que es facilite la construcció de la identitat individual i es potencien les relacions interpersonals per a afavorir la convivència d'acord amb valors cívics socialment reconeguts. Per això, aquesta competència fomentarà tots els aspectes que ajuden l'alumnat a formar-se com a persones i ciutadans participatius en la millora i el desenvolupament d'una societat democràtica. Els indicadors d'aquesta competència poden facilitar l'entrenament de cada un dels descriptors que enunciem tot seguit:

- Conèixer i aplicar drets i deures de la convivència ciutadana en el context de l'escola.
- Identificar les implicacions que té viure en un Estat social i democràtic de dret ratificat per una norma suprema anomenada Constitució espanyola.
- Desenvolupar capacitat de diàleg amb els altres en situacions de convivència i treball i per a la resolució de conflictes.
- Mostrar disponibilitat per a la participació activa en àmbits de participació establits.
- Reconèixer riquesa en la diversitat d'opinions i idees.
- Aprendre a comportar-se des del coneixement dels diferents valors.
- Concebre una escala de valors pròpia i actuar conforme a aquesta.
- Evidenciar preocupació pels més desfavorits i respecte pels diferents ritmes i potencialitats.
- Interessar-se o promoure accions amb una finalitat social.

Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor

El sentit d'iniciativa i esperit emprenedor beneficiarà l'alumnat, ja que s'iniciarà en l'autoconeixement de diferents nivells per a poder desenvolupar habilitats que el porten a prendre iniciatives emprenedores que faciliten l'assumpció de la complexa convivència social i propicien valors d'interdependència positiva, cooperació d'acord amb els valors, els drets i els deures de la societat en la qual viuen.

En aquest cas, els descriptors que es podrien entrenar serien:

- Optimitzar recursos personals basant-se en les fortaleces.
- Assumir les responsabilitats encomanades i retre'n compte.
- Ser constant en la faena superant les dificultats.
- Gestionar el treball del grup coordinant tasques i temps.
- Transmetre entusiasme per la tasca i confiança en les possibilitats d'assolir objectius.
- Generar noves i divergents possibilitats des de coneixements previs del tema.
- Configurar una visió de futur realista i ambiciosa.
- Mostrar iniciativa personal per a iniciar o promoure accions noves.

Aprendre a aprendre

La competència d'aprendre a aprendre afavorix la forma en què el procés d'ensenyament-aprenentatge es va consolidant en l'alumnat. Les metodologies emprades en aquesta àrea estaran relacionades amb el treball d'investigació, de manera que la participació i la implicació de l'alumnat siga real així com el reconeixement i l'acceptació de les normes socials i de convivència. En aquesta àrea s'insistirà en la relació entre el progrés personal i l'acadèmic, ja que això suposarà una de les bases perquè s'inicien en la construcció del seu propi projecte personal de vida.

Els descriptors que podríem utilitzar per a entrenar aquesta competència serien:

- Identificar potencialitats personals com a aprenent: estils d'aprenentatge, intel·ligències múltiples, funcions executives...
- Desenvolupar les diferents intel·ligències múltiples.
- Gestionar els recursos i les motivacions personals en favor de l'aprenentatge.
- Generar estratègies per a aprendre en diferents contextos d'aprenentatge.
- Aplicar estratègies per a la millora del pensament creatiu, crític, emocional, interdependent...
- Desenvolupar estratègies que afavorisquen la comprensió rigorosa dels continguts.
- Planificar recursos necessaris i passos que cal realitzar en el procés d'aprenentatge.
- Seguir els passos establits i prendre decisions sobre els passos següents d'acord amb els resultats intermedis.

ORGANITZACIÓ I SEQÜENCIACIÓ DE CONTINGUTS

Bloc 1: La identitat i la dignitat de la persona.

L'autoconcepte. L'autodescripció física i de la personalitat. La identificació de les pròpies emocions i sentiments. L'autoconsciència emocional. L'expressió d'emocions. L'autoanàlisi comprensiva i tolerant.

L'autocontrol. La tolerància a la frustració. La canalització de les emocions. L'afrontament de sentiments negatius.

La responsabilitat. La iniciativa personal. Les accions creatives. L'obtenció d'assoliments. L'assumpció dels propis actes.

Els deures i els drets de la persona. La Declaració dels Drets del Xiquet: ajuda i protecció. La universalitat dels drets del xiquet. La igualtat de drets de xiquets i xiquetes en el context social. La correspondència entre drets i deures. La valoració argumentada de situacions en relació amb els drets del xiquet.

Bloc 2: La comprensió i el respecte en les relacions interpersonals.

Les habilitats de comunicació. La lliure expressió de sentiments i pensaments. L'ús dels elements del paralenguatge: dicció, to, actitud corporal. La interacció de la comunicació no verbal i verbal.

El diàleg. L'argumentació de les idees i les opinions personals. El respecte de l'expressió de les opinions de persones. Les característiques de la bona escolta.

L'empatia. L'afinitat. La compenetració.

El respecte i la valoració de l'altre. La valoració del respecte dels altres. La identificació de diferents maneres de ser i actuar, la seua comprensió i valoració.

Bloc 3: La convivència i els valors socials.

Les habilitats socials. Els estats d'ànim i interessos dels altres. Les iniciatives de participació. La participació respectuosa. El treball en equip. La interdependència. El que caracteritza la relació d'amistat.

Les normes de convivència. Les normes de convivència en el context local.

La resolució del conflicte. L'expressió oberta i directa de les pròpies idees i opinions. Les estratègies pacífiques de resolució de conflictes.

Els valors socials. La solidaritat amb el grup i la consciència social. La participació en el benestar de la classe. L'explicació dels dilemes morals.

El respecte i la conservació del medi ambient. L'ús responsable dels béns de la naturalesa.

L'educació viària. La valoració de les normes de mobilitat viària. Les causes i les conseqüències dels accidents de trànsit.

CRITERIS METODOLÒGICS I ESTRATÈGIES DIDÀCTIQUES GENERALS A UTILITZABLES EN L'ÀREA

Treballar de manera competencial a l'aula comporta un canvi metodològic important; el docent passa a ser un gestor de coneixement dels alumnes i l'alumne adquireix un grau de protagonisme més gran.

En concret, en l'àrea de Valors Socials i Cívics:

Els alumnes han de formar-se en la reflexió i la vivència dels valors al llarg de tota l'Educació Primària; en aquest sentit, hauran de formar-se en el respecte dels drets humans i les llibertats fonamentals i preparar-se per a assumir una vida responsable en una societat lliure i tolerant amb les diferències.

Hem de tindre en compte que cada alumne partix d'unes fortaleces individuals que l'ajudaran a construir la seua identitat individual per a poder arribar a construir una societat col·lectiva amb valors cívics i socialment reconeguts.

Cada una de les fortaleces individuals de l'alumnat ens ajudaran a definir el predomini de cada una de les seues intel·ligències, per la qual cosa les tasques que caldrà realitzar estaran pensades des de la teoria de les intel·ligències múltiples com a possibilitat perquè tot l'alumnat arribe a adquirir tots els aspectes que necessiten per a poder desenvolupar un aprenentatge permanent al llarg de la vida.

En aquesta àrea, els alumnes s'inicien en el desenvolupament de l'estimulació del pensament crític, l'assimilació de valors, a la presa de decisions des de judicis morals i resolució de problemes per la qual cosa hauran de fer servir diferents destreses que impliquen el treball en grup col·laboratiu com una manera d'entrenar les diferents habilitats per a desenvolupar la capacitat de crear espais de convivència pacífica, democràtica amb uns valors socialment reconeguts.

Els continguts de l'àrea de Valors Socials i Cívics estan organitzats al voltant d'uns conceptes fonamentals vinculats a context real; serà important treballar la part competencial de manera que el coneixement es transforme en acció i aplicar-lo a projectes reals pròxims a l'alumnat.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

Pel que fa a les activitats complementàries, convé reflexionar sobre aquestes quatre qüestions:

S'han aconseguit els objectius proposats a partir de les activitats realitzades?

Com han resultat les activitats?

Quines han agradat més?

Quines propostes de millora hi podem assenyalar?

CRITERIS D'AVUACIÓ

Bloc 1: La identitat i la dignitat de la persona.

1. Formar una imatge ajustada d'un mateix, de les seues característiques i possibilitats, desenvolupant l'autoestima i la independència emocional.
2. Desenvolupar l'autoconeixement i el respecte dels propis interessos i motivacions participant en els treballs d'equip.
3. Canalitzar les emocions i buscar el benestar personal a través del diàleg intern.
4. Reflexionar sobre les accions, identificant-ne avantatges i inconvenients abans de prendre-les i generant iniciatives i alternatives personals.
5. Conèixer el caràcter universal dels drets del xiquet i comprendre la importància dels drets dels xiquets i les xiquetes relatius a l'ajuda i a la protecció, realitzant una valoració raonada de conductes en relació amb la protecció d'aquests drets.

Bloc 2: La comprensió i el respecte en les relacions interpersonals.

1. Practicar una comunicació oberta i directa, expressant els propis interessos i necessitats i tenint en compte les altres persones sense renunciar als propis drets.
2. Saber escoltar abans de respondre entenent i acceptant les opinions dels altres.
3. Comprendre les actituds, els sentiments, els problemes i les reaccions dels altres, posant-se al seu lloc i afrontant de manera adequada les seues respostes emocionals.
4. Adoptar una actitud positiva davant de les diferències individuals, identificant diferents maneres d'actuar davant d'una mateixa situació, comprenent-les i tolerant-les.
5. Apreciar les relacions entre companys, valorant els aprenentatges que originen i la possibilitat que oferixen d'establir vincles d'afecte.

Bloc 3: La convivència i els valors socials.

1. Mostrar iniciatives de participació respectant els estats d'ànim i els interessos dels altres.
2. Practicar la resolució de conflictes reflexiva i dialogant comprenent que la mediació és una via pacífica d'afrontar els conflictes, que ajuda a dialogar amb les persones, comprendre-les, acceptar-les i arribar a acords amb elles.
3. Explicar amb respecte els interessos i les necessitats, sense renunciar als propis drets, entenent que l'assertivitat es basa en una comunicació adequada.
4. Conèixer i respectar les normes de convivència en l'entorn local.
5. Comprendre la correlació entre drets i deures, valorar situacions reals en relació amb els drets del xiquet i respectar la igualtat de drets de xiquets i xiquetes en el context social.
6. Valorar la solidaritat i contribuir al benestar de la família i la classe comprenent i apreciand la vida en societat i la interculturalitat.
7. Realitzar un ús responsable dels béns de la naturalesa, comprenent i interpretant esdeveniments, analitzant causes i predient conseqüències.
8. Valorar les normes de mobilitat viària, analitzant les causes i les conseqüències dels accidents de trànsit.

ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE

Bloc 1: La identitat i la dignitat de la persona.

- 1.1. Identifica i expressa adequadament els seus estats emocionals.
- 1.2. Realitza una anàlisi realista de la seua realitat personal i social.
- 1.3. Manifesta actituds assertives en la interacció social.

- 2.1. Manifesta sentiments positius cap a un mateix i confia en les pròpies possibilitats participant en activitats cooperatives.
- 2.2. Aconsegueix l'acceptació dels companys i forma part activa en les dinàmiques de grup.
- 3.1. Manté una actitud positiva davant dels contratemps durant la realització de les tasques.
- 3.2. Fa servir el pensament positiu per a regular les emocions desagradables.
- 3.3. Sap esperar les gratificacions i tolera la frustració durant la realització de les tasques escolars.
- 4.1. Delibera i decidix de forma responsable sobre les pròpies accions, expressant-ho si és necessari.
- 4.2. Experimenta i mostra satisfacció en la realització de les tasques.
- 4.3. Realitza les tasques i es dóna motius per a obtenir entusiasme i interès.
- 5.1. Comprén i exposa oralment la importància que tots els xiquets i les xiquetes reben ajuda.
- 5.2. Investiga la situació dels xiquets i les xiquetes treballadors en alguns països.
- 5.3. Raona públicament les conseqüències de l'explotació infantil i el tràfic de xiquets i xiquetes.

Bloc 2: La comprensió i el respecte en les relacions interpersonals.

- 1.1. Expressa lliurement sentiments i pensaments durant les converses i els debats a l'aula.
- 1.2. Es comunica de manera tranquil·la i agradable quan dialoga en classe.
- 1.3. Utilitza correctament la dicció, el to i l'actitud corporal en exposicions orals.
- 2.1. Mostra interès quan escolta i dóna sentit al que sent en el treball cooperatiu.
- 2.2. Escolta i entén des del punt de vista del que parla en el treball cooperatiu.
- 2.3. Respon de forma reflexiva sobre el tema que es tracta durant el treball cooperatiu.
- 3.1. Interpreta les actituds dels altres i elabora hipòtesis sobre les causes que les induïxen i els sentiments que les acompanyen en les activitats cooperatives.
- 3.2. Explica la forma en què altres persones resolen alguns problemes durant l'avaluació.
- 3.3. Respon a reaccions inesperades dels seus companys amb tranquil·litat durant les tasques interactives a l'aula.
- 4.1. Comprén i posa de manifest la possibilitat d'aprendre de les diferents maneres d'actuar quan col·labora.
- 4.2. Manté relacions pròximes i comprensives amb els companys en les activitats de grup.
- 4.3. Oferix confiança i confia en els altres en la interacció social de l'aula.
- 5.1. Comprén i valora les relacions de camaraderia i amistat en l'autoavaluació.
- 5.2. Manifesta el seu gaudi de les experiències compartides amb els companys a l'aula i l'escola.
- 5.3. Accepta les aportacions de les altres persones per a ampliar la realitat en els intercanvis d'idees.

Bloc 3: La convivència i els valors socials.

- 1.1. Actua valorant les conseqüències de les accions.
- 1.2. Desenvolupa actituds de respecte i solidaritat cap als altres.
- 1.3. Expressa públicament la seua valoració de l'amistat i la importància de cuidar les relacions.
- 2.1. Expressa la manera en què resoldria conflictes reals o simulats.
- 2.2. Entén que hi ha més d'una manera de resoldre els problemes i fa servir el pensament creatiu per a trobar solucions a conflictes.
- 2.3. Representa conflictes des del punt de vista de les parts.
- 3.1. Es defensa, expressa queixes adequadament i és capaç de demanar favors durant la interacció social a l'aula.
- 3.2. Establix vincles comunicatius sense agredir els seus interlocutors ni quedar sotmés a la seua voluntat a l'aula i durant el joc.
- 3.3. Confia en les seues possibilitats de defensar els posicionaments personals sense distanciar-se dels altres quan treballa en equip.
- 4.1. Coneix i respecta normes elementals de relació i convivència en l'entorn local.

- 4.2. Regula el seu comportament en diferents situacions quotidianes d'acord amb les normes de l'escola.
- 5.1. Exposava verbalment la correlació entre drets i deures.
- 5.2. Raona la valoració de situacions reals, exposades en Internet, en relació amb els drets del xiquet.
- 5.3. Exposava mitjançant treballs de lliure creació les conclusions de la seua anàlisi crítica de les diferències en l'assignació de tasques i responsabilitats en la família i la comunitat escolar segons el sexe.
- 6.1. Desenvolupa hàbits de convivència i comportament responsables.
- 6.2. Valora la vida en societat i les relacions amb els altres.
- 6.3. Mostra interès pels altres i predisposició a compartir pensaments i sentiments en un clima de confiança i respecte mutu.
- 6.4. Valora altres cultures i interacciona de forma positiva amb diferents persones.
- 7.1. Mostra interès per la naturalesa que l'envolta i se'n sent part integrant.
- 7.2. Participa en la mesura de les seues possibilitats en la conservació dels béns naturals i en raona els motius.
- 7.3. Duu a terme xicotetes iniciatives per a participar en l'ús adequat de béns naturals, en raona els motius i els exposava per mitjà d'imatges digitals.
- 8.1. Col·labora en campanyes escolars sobre la importància del respecte de les normes d'educació viària.
- 8.2. Investiga sobre les principals causes dels accidents de trànsit amb l'ajuda de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- 8.3. Exposava públicament les conseqüències de diferents accidents de trànsit.

EVIDÈNCIES PER AL DOSSIER

Per a registrar les evidències d'aprenentatge vinculades als estàndards utilitzarem dossiers (*portfolios*) d'aprenentatge a l'aula. Al llarg de les diferents unitats didàctiques anirem planificant la realització i la recollida de productes que mostren el nivell d'assoliment de l'estàndard i en detallen l'evolució al llarg del curs.

El dossier és una eina que permet avaluar el procés d'aprenentatge consistent fonamentalment en la recollida d'evidències de l'evolució de l'alumne; pot regular-se la recollida d'evidències o deixar que l'alumne trie les que vol mostrar. Cada evidència porta una reflexió afegida sobre el treball realitzat, les dificultats trobades i els objectius de millora personal. El document del dossier pot realitzar-se en paper o en format digital.

En l'annex d'avaluació es presenta un possible guió per a realitzar-lo.

Les evidències que podem recollir en l'àrea de Valors Socials i Cívics poden ser:

- Exercicis del llibre o de la proposta didàctica que tracten sobre els estàndards definits en la unitat.
- Proves escrites que recullen els estàndards d'aprenentatge.
- Productes acabats derivats de tasques aplicades en el context real.
- Dibuixos que representen allò que han après.
- Diferents eines d'autoavaluació i coavaluació del treball realitzat a l'aula.

CRITERIS DE QUALIFICACIÓ I PROMOCIÓ

En cada avaluació:

EINES D'AVALUACIÓ	PERCENTATGE EN LA QUALIFICACIÓ
Eines d'avaluació del treball competencial	
Proves d'avaluació escrites	
Evidències dels estàndards d'aprenentatge	
Qualificació total	

Al final del curs:

	PERCENTATGE EN LA NOTA FINAL
1a avaluació	
2a avaluació	
3a avaluació	
Dossier d'aprenentatge	
Qualificació total	

RECURSOS DIDÀCTICS

Suggerim l'ús dels materials següents:

- Vídeos, cançons, contes
- Pissarra tradicional o digital
- Folis o cartolines xicotetes i grans
- Llapis de colors i retoladors
- Tisores i goma d'enganxar
- Reproductor de CD i música variada
- Notes adhesives

MESURES D'ATENCIÓ DE LA DIVERSITAT I D'INCLUSIÓ

Descripció del grup després de l'avaluació inicial

Nombre d'alumnes:

Funcionament del grup (parlen molt, canvien amb facilitat d'activitat...):

Quines fortaleeses identifiqués en el grup pel que fa al desenvolupament d'objectius curriculars?

Quines necessitats identifiqués i com les afrontaràs? (*Planificació d'estratègies metodològiques, gestió d'aula, estratègies de seguiment de l'eficàcia de mesures...*).

Quines fortaleeses identifiqués en el grup pel que fa a aspectes competencials?

Necessitats individuals

Quins són els alumnes que necessiten un seguiment més gran o personalització d'estratègies en el seu procés d'aprenentatge? (*Tindre en compte els alumnes amb necessitats educatives, amb altes capacitats, i altres amb necessitats no diagnosticades, però que requereixen atenció específica perquè estan en risc, per la seua història familiar...*).

Quines mesures organitzatives adoptaràs? (*Planificació de reforços, ubicació d'espais, gestió de temps de grup per a afavorir la intervenció individual*).

Quines mesures curriculars hi adoptaràs? Quins recursos hi faràs servir?

Quin model de seguiment utilitzaràs amb cada un d'ells?

Cada quant i com n'avaluaràs els progressos?

AVALUACIÓ DE LA PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

En aquest apartat pretenem promoure la reflexió docent i l'autoavaluació de la realització i el desenvolupament de programacions didàctiques. En acabar cada unitat didàctica, es proposa una seqüència de preguntes que permeten al docent avaluar el funcionament del programat a l'aula i establir estratègies de millora per a la mateixa unitat.

De la mateixa manera, proposem una eina per a l'avaluació de la programació didàctica en conjunt; es pot realitzar al final de cada trimestre per a recollir les millores en el següent.

ASPECTES AVALUABLES	PER A DESTACAR...	PER A MILLORAR...	PROPOSTES DE MILLORA PERSONAL
Temporalització de les unitats didàctiques			
Desenvolupament dels objectius didàctics			

Gestió dels continguts en la unitat			
Descriptors i assoliments competencials			
Realització de tasques			
Estratègies metodològiques seleccionades			
Recursos			
Claredat en els criteris d'avaluació			
Ús de diverses eines d'avaluació			
Dossier d'evidències dels estàndards d'aprenentatge			
Atenció de la diversitat			